

KAYNAŞTIRMAYA İLİŞKİN SUNULAN YETERLİK EĞİTİMİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ: İYİ BİR KAYNAŞTIRMA İYİ BİR UYGULAYICI İSTER PROJESİ¹

PRE-SERVICE TEACHERS' OPINIONS ON THE MAINSTREAMING COMPETENCY TRAINING: İYİ BİR KAYNAŞTIRMA İYİ BİR UYGULAYICI İSTER PROJECT

Z. Esra KETENOĞLU-KAYABAŞI² Ali KURT³ Eylül AKAR⁴

Melike KURTULUŞ-UZLU⁵ Alparslan ÜNSAL⁶ Melike ÖZDEMİR⁷

Başvuru Tarihi:19.02.2024 Yayına Kabul Tarihi: 17.10.2024 DOI: 10.21764/maeuefd.1439815

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmada, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) destekli bir proje kapsamında öğretmen adaylarına verilen kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitimine yönelik projeye katılan öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu projeye katılım sağlayan 14 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış ve içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizi sonucunda kaynaştırma yeterlik eğitimi ana teması altında eğitimin katkıları, eğitimde yaşanan aksaklıklar, eğitim sonrası sahada yapılması planlananlar ve gelecekteki eğitimlere yönelik beklentiler olmak üzere dört alt temaya ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adayları sunulan eğitim hakkında çoğunlukla olumlu görüş bildirerek kaynaştırmaya yönelik bakış açılarında olumlu yönde bir değişim meydana geldiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmen adayları özel gereksinimi olan bireylere yönelik farkındalıklarının ve onlarla çalışmaya ilişkin özgüvenlerinin arttığını, bilgi edindiklerini, ileride öğretmen olduklarında bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak çeşitli düzenlemeler yapabileceklerini, materyal hazırlayabileceklerini ve sınıf ortamını uyarlayabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılarak ileri araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Kaynaştırma, yeterlik eğitimi, öğretmen adayı, proje*

Abstract: This study aimed to examine the views of pre-service teachers who participated in the project regarding the competency training given to pre-service teachers within the scope of a project. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study's participant group consisted of 14 pre-service teachers who participated in the project. The data were collected through a semi-structured interview form and analyzed through content analysis. As a result of, four sub-themes were reached under the main theme of mainstreaming competency training: the contributions of the training, the problems experienced in training, what is planned to be done in the field after the training, and expectations for future training. Consequently, pre-service teachers stated that there was a positive change in their perspectives towards mainstreaming by mainly expressing positive opinions about the training. In addition, pre-service teachers said that their awareness and self-confidence in working with individuals with special needs increased, they gained knowledge, and they were able to organize strategies, prepare materials, and adapt to the classroom environment by considering individual differences when they become teachers in the future. The findings obtained from the study were discussed, considering the relevant literature, and suggestions were made for further research.

Keywords: *Mainstreaming, competency training, pre-service teacher, project*

¹Bu çalışma 25-27 Ekim 2023 tarihlerinde Trabzon'da gerçekleşen 33. Ulusal Özel Eğitim Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur. Yazarlar desteklerinden dolayı TÜBİTAK'a teşekkür eder.

²Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, eketenoglu@kastamonu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0921-7658>

³Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, alikurt0009@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3256-3065>

⁴Sorumlu Yazar: Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, eylulakar@kastamonu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3591-3884>

⁵Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Zihin Engelliler Eğitimi, melikekurtulus26@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7548-5901>

⁶Öğr. Gör., Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, aunsal0637@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8336-8606>

⁷Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Fıncal Okulları, ozdemirekilem06@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5441-0377>

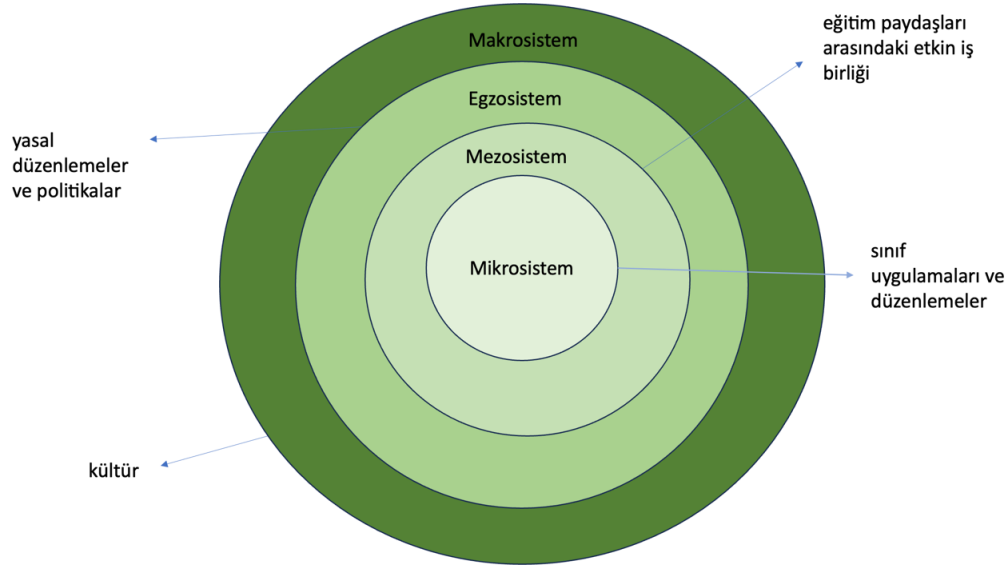
Giriş

Her bireyin eğitim alma ve kendi öğrenme potansiyelini gerçekleştirme hakkı bulunmaktadır. Bu doğrultuda özel gereksinimi olan bireylerin eğitimi noktasında politikalar gün geçtikçe artmaktadır. Özel eğitim hizmetlerinin temelinde fırsat eşitliğinin sağlanması ve insan haklarına yönelik ayrımcılığın engellenmesi yer almaktadır (Atıcı, 2014). Eğitim hakkına her bireyin ulaşmasının sağlanması, fırsat eşitliğinin yaratılması ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması için yapılan çalışmalar; özel gereksinimi olan bireylerin toplumla bütünleşmelerini desteklemekte, en az kısıtlayıcı eğitim ortamlarında eğitim görmelerine yönelik uygulamaları beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla kaynaştırma eğitimi özel gereksinimi olan bireylerin eğitiminde önemli görülmektedir (Erdoğan & Baş, 2018; Wang vd., 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2023-2024 Örgün Eğitim istatistiklerine göre, Türkiye’de okul öncesinde 1305, ilkokulda 164 bin 685, ortaokulda 179 bin 503 ve ortaöğretimde 81 bin 367 özel gereksinimi olan öğrencinin kaynaştırma eğitiminden faydalandığı görülmektedir (MEB, 2024). Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimi olan öğrencilerin tipik gelişen akranlarıyla aynı eğitim ortamlarında eğitim sürecine dâhil edildiği uygulamaları ifade etmektedir. Bu uygulamalar, en az kısıtlayıcı eğitim ortamından hareketle; özel gereksinimi olan öğrencinin hem kendisi hem de ebeveynleri ile birlikte akranlarıyla mümkün olan üst sınırdaki daha çok zaman geçirmelerini, eğitim almalarını ve paylaşımında bulunmalarını desteklemektedir. Aynı zamanda bilişsel, akademik, bedensel, duygusal ve sosyal becerilerinin gelişmesine fayda sağlamaktadır (Eripek, 2007; Garnett, 1988; Martinez, 2003; Saloviita, 2020). Buradan hareketle, kaynaştırma uygulamaları doğru biçimde uygulandığında hem özel gereksinimi olan öğrenciye hem de çevresine olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir.

Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşmasında ise anahtar rolün öğretmen olduğu belirtilmektedir (Bradshaw & Mundia, 2006; Diken & Batu, 2021; Kalambouka vd., 2007; Kargın, 2004; Kargın, 2006; Mangal & Mangal, 2019; Rief & Heimburge, 2007; Sucuoğlu & Kargın, 2010). Odom, Urie Bronfenbrenner’in geliştirdiği ekolojik sistemler teorisinde, bu sistemlerin her birisine kaynaştırma uygulamalarını başarıya ulaştırabilecek etkenleri yerleştirmiştir. Bu teoriye göre, insanı insan kılan temel etken etkileşimde bulunduğu çevreyle donatılmasıdır. Bu sistemde dört aşama mevcuttur ve bunlar en içten en dışa doğru, özelden genele sıralanmaktadır. Şekil 1’de görüldüğü gibi sistemin en iç halkasında mikrosistem yer almaktadır. Mikrosistemde bir diğer

ifadeyle başarıyı en fazla etkileyen katmanda sınıf uygulamaları ve sınıf içindeki düzenlemeler yer almaktadır. Burada kilit rol öğretmene düşmektedir. İkinci katmanda eğitim paydaşları arasında iş birliği bulunmaktadır. Üçüncü katmanda yasal düzenlemeler ve politikalar; son katmanda ise kültür yer almaktadır (Odom, 2016).

Şekil 1. Kaynaştırmayı Başarıya Ulaştıran Etmenler (Odom, 2016)

Kaynaştırma uygulamalarında etkili bir rolü olduğu düşünülen öğretmenlerin eğitimin her kademesinde sınıfındaki özel gereksinimi olan öğrenciyi benimsemesi, kabul etmesi, destek olması ve bunu davranışlarıyla da göstermesi sınıftaki öğrencileri, ebeveynleri ve aynı zamanda okulda görev yapan tüm çalışanları olumlu yönde etkilemektedir (Batu, 2000; Mag vd., 2017). Bu bağlamda, kaynaştırma eğitiminin yetkin öğretmenler tarafından başarılı biçimde uygulandığında etkili sonuçları olduğu söylenebilir (Blecker & Boakes, 2010; Gülyüz & Özdemir, 2015; Liakopoulou, 2011). Bu sebeple öğretmenin kaynaştırmaya yönelik tutumu, yeterliği, bilgi ve farkındalık düzeyi ve yapacağı uyarlamalar oldukça önemlidir. Donanımlı öğretmenin olumlu sınıf iklimi oluşturacağı ve kaynaştırma eğitiminin de kalitesini artıracacağı belirtilmektedir. Pozitif tutuma sahip olan öğretmen özel gereksinimi olan öğrenciyi desteklemesinin yanı sıra ailelerinin olumlu yaklaşım sergilemesine zemin hazırlamaktadır (Kargın, 2013; Molina-Roldán vd., 2021). Sınıf iklimine yönelik uyarlamayı olumlu şekilde tamamlayan öğretmen sadece sınıfla kalmayıp okulun diğer çalışanlarını da sürece dâhil ederek çok boyutlu bir ilerlemeyi sağlayabilmektedir. Bu

bağlamda okul müdürü, müdür yardımcıları, temizlik sorumluları, servis şoförü vb. tüm çalışanların farkındalık düzeyinin artırılması kaynaştırma sürecini doğrudan etkileyerek sürece yön vermektedir (Odluyurt & Batu, 2013; Young, 2018). Özetle, kaynaştırma uygulamaları kapsamında özel gereksinimi olan öğrencinin okuluyla doğrudan ya da dolaylı bağlantısı bulunan tüm bireylerin eğitim faaliyetlerine katılımının sağlanması gerekmektedir.

Alanyazın incelendiğinde; kaynaştırma uygulamalarının yetersiz kaldığını ve öğretmenlerin, öğretmen adaylarının olumsuz tutuma sahip olduklarını (Berry, 2011; Deniz & Çoban, 2019; Demir & Açar, 2010; Hemmings & Woodcock, 2011; Killoran vd., 2014) belirten çalışmalar dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, kaynaştırmaya yönelik tutumların bilgi ve yeterlikle ilişkili olabileceğini ortaya koyan araştırmalar (Brady & Woolfson, 2008; Gözün & Yıkılmış, 2004; Jordan vd., 2009; Lee vd., 2015; Mertoğlu vd., 2020; Monsen vd., 2014; Odden, 2015; Özokcu, 2018; Tsakiridou & Polyzopoulou, 2014; Vaz vd., 2015) da bulunmaktadır. Bunlardan hareketle geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarına kaynaştırma uygulamalarına ilişkin verilen eğitimlerin hem yeterliklerini hem de olumlu tutumlarını arttıracığı düşünülmektedir. Ayrıca verilen eğitimler sonucunda öğretmen adaylarının konuya ilişkin görüşlerini incelemek, yeni uygulamaların geliştirilmesi ve aksaklıkların giderilmesi açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu araştırmanın amacı kaynaştırma ortamında çalışması muhtemel olan öğretmen adaylarına TÜBİTAK destekli bir proje (No: 1129B372200966) kapsamında verilen 30 saatlik yeterlik eğitimine yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesidir. Belirlenen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitiminin katkılarına yönelik öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
2. Kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitiminde yaşanan aksaklıklara yönelik öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
3. Kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitimi sonrası sahada yapılması planlananlara yönelik öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?
4. Gelecekte kaynaştırmaya ilişkin düzenlenecek olan eğitimlere yönelik öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, verilerin analizi, etik bildirim, geçerlik ve güvenilirlik açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma metodolojilerinden birisi olan fenomenoloji deseniyle yürütülmüştür. Fenomenoloji, bireylerin deneyimledikleri belirli olay ya da olguları derinlemesine anlamlandırarak ortak özü keşfetmeyi amaçlamaktadır (Creswell, 2016). Bu araştırmada da öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik yeterlik eğitimi sonrası görüş ve deneyimlerini elde etmek amacıyla fenomenoloji deseni benimsenmiştir.

Araştırma kapsamında beş farklı üniversitenin öğretim elemanları ve MEB bünyesindeki bir uzman özel eğitim öğretmeninden oluşan toplam 11 eğitmen desteğiyle TÜBİTAK destekli bir proje kapsamında 30 saatlik kaynaştırmaya ilişkin bir yeterlik eğitimi verilmiştir. Eğitmenlerin çalışmış olduğu kurumlar, unvanları, vermiş oldukları eğitimin konusu ve ders saatlerine yönelik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Kaynaştırmaya İlişkin Verilen Eğitime İlişkin Bilgiler

Eğitmenin Çalıştığı Kurum	Eğitmenin Unvanı	Vermiş Olduğu Eğitimin Konusu	Ders Saati
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Prof. Dr.	Kaynaştırmaya Giriş Konuları	2
Gazi Üniversitesi	Doç. Dr.	İnfografi Oluşturma ve Kaynaştırma	3
Gazi Üniversitesi	Doç. Dr.	Üstün Yetenek ve Kaynaştırma Uygulamaları	2
Ankara Üniversitesi	Doç. Dr.	Otizm Spektrum Bozukluğu ve Kaynaştırma Uygulamaları	2
Kastamonu Üniversitesi	Doç. Dr.	Kaynaştırma Eğitiminin Tarihçesi ve Yasal Dayanakları	1
Kastamonu Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Özel Öğrenme Güçlüğü ve Kaynaştırma Uygulamaları	2
Gazi Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Kaynaştırmayla İlgili Uygulamalı Takım Çalışmaları (Poster ve Kamu Spotu Hazırlama)	4
Gazi Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Zihin Yetersizliği ve Kaynaştırma Uygulamaları	2
Aksaray Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Görme Yetersizliği ve Kaynaştırma Uygulamaları	2
Kastamonu Üniversitesi	Arş. Gör.	Scratch Kullanımı ve Kaynaştırma	3
Gazi Üniversitesi	Arş. Gör.	Animasyon Hazırlama ve Kaynaştırma	3
Milli Eğitim Bakanlığı	Uzm. Özel Eğitim Öğretmeni	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama	1
Milli Eğitim Bakanlığı	Uzm. Özel Eğitim Öğretmeni	İşitme Yetersizliği ve Kaynaştırma Uygulamaları	2
Kastamonu Üniversitesi - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Prof. Dr.- Dr. Öğr. Üyesi- Arş. Gör.	Tanışma ve Genel Bilgilendirme	1

Çalışma Grubu

Araştırmada katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme yöntemi benimsenmiş olup katılımcıların ölçütleri karşılaması halinde araştırmaya dahil edilmesi kararlaştırılmıştır. Ölçüt örneklemede, önceden belirlenmiş bir dizi ölçüte uygun bireylerin araştırmanın katılımcısı olabileceği ifade edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada ölçüt olarak katılımcıların araştırmaya gönüllülük esası ile katılmaları ve ilgili proje kapsamında verilen kaynaştırma yeterlik eğitimine katılmış olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Katılımcı grubunu oluşturan 14 son sınıf öğretmen adayı K1, K2, K3,...K14 olarak kodlanmış olup katılımcıların demografik bilgileri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Program	Üniversite
K1	Kadın	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
K2	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kastamonu Üniversitesi
K3	Kadın	Okul Öncesi Öğretmenliği	Kastamonu Üniversitesi
K4	Erkek	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Kastamonu Üniversitesi
K5	Erkek	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kastamonu Üniversitesi
K6	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Kastamonu Üniversitesi
K7	Kadın	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	Amasya Üniversitesi
K8	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Gazi Üniversitesi
K9	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
K10	Kadın	Türkçe Öğretmenliği	Kastamonu Üniversitesi
K11	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Kastamonu Üniversitesi
K12	Kadın	Fen Bilgisi Öğretmenliği	Kastamonu Üniversitesi
K13	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	Sinop Üniversitesi
K14	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların 11’i kadın ve üçü erkek iken, üçünün fen bilgisi öğretmenliği, ikisinin sosyal bilgiler öğretmenliği, dördünün psikolojik danışmanlık ve rehberlik, ikisinin sınıf öğretmenliği, birinin okul öncesi öğretmenliği ve ikisinin türkçe öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gördüğü görülmektedir. Ayrıca katılımcılar çeşitli üniversitelerde eğitimlerine devam etmelerine karşın çoğu Kastamonu Üniversitesi’nde eğitim almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2022-2023 eğitim-öğretim yılının güz döneminde yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Bu bağlamda, yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu form iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun ilk bölümünde katılımcıların cinsiyetleri,

öğrenim gördükleri üniversite ve program bilgileri gibi demografik bilgileri yer almaktadır. İkinci bölüm ise katılımcılara yönelik verilen kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitiminin olumlu-olumsuz yönlerinin neler olduğu, verilen eğitimin teorik bilgi ve pratik deneyimleri bağlamında katılımcıya ne gibi katkılar sağladığı, kaynaştırmaya yönelik bakış açılarındaki değişimlerin neler olduğu, ileride öğretmen olduklarında kaynaştırma öğrencilerine sınıflarında ne gibi uygulamalar yapacakları ve verilen kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitime yönelik önerilerinin neler olduğuna yönelik soruları içermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanma sürecinde üç alan uzmanının görüşleri alınarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. İki araştırmacı tarafından eş zamanlı yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiş olup katılımcıların onayı ile ses kaydı alınarak verilerin toplanması sağlanmıştır. Görüşmeler ortalama 15 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler Nvivo 11 programı kullanılarak içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. İçerik analizi, üzerinde çalışılan metni kelime, kelime öbekleri ve cümlelerle varlığının saptandığı bir analiz türü olarak belirtilmektedir (Büyüköztürk vd., 2012). Araştırmada elde edilen verilerden öncelikle kodlar oluşturulmuş, ardından alt tema ve temalara ulaşılmıştır.

Geçerlik ve Güvenilirlik

Güvenirlik bağlamında kodlamaları yapan araştırmacıdan farklı başka bir araştırmacı tarafından beş katılımcının verileri bağımsız olarak kodlanmış olup kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik yüzdesinin hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın (1994) “[görüş birliği sayısı÷ (toplam görüş birliği sayısı + görüş ayrılığı sayısı) × 100] formülü” kullanılmış olup %90 sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma verilerinin güvenilirliği bakımından bu hesaplanacak olan yüzdeliğin en az %80 olması gerektiği ifade edilmektedir (Miles & Huberman, 1994). Kodlayıcılar arasında farklı kodlamalar konusunda görüş alışverişi yapılarak ortak bir karara varılmış ve uzlaşa sağlanmıştır. Geçerlik bağlamında ise katılımcı teyidi, amaçlı örnekleme, katılımcıların ayrıntılı olarak açıklanması ve dahil etme / dışlama kriterlerinin paylaşılmasına başvurulmuştur (Başkale, 2016).

Etik Bildirim

Araştırmanın yürütülmesi sürecinde Committee on Publication Ethics'nin (COPE) belirlemiş olduğu bilimsel araştırma etik standartları takip edilmiş olup Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 22.06.2022 tarih ve 21 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen veriler analiz edildiğinde bir ana tema ve dört alt temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan bu ana tema ve alt temalar Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3

Kaynaştırma Yeterlik Eğitimine İlişkin Ortaya Çıkan Alt Temalar

Tema	Alt Tema
Kaynaştırma Yeterlik Eğitimi	Eğitimin Katkıları
	Eğitimde Yaşanan Aksaklıklar
	Eğitim Sonrası Sahada Yapılması Planlananlar
	Gelecekteki Eğitimlere Yönelik Beklentiler

Tablo 3 incelendiğinde kaynaştırma yeterlik eğitimi ana teması altında eğitimin katkıları, eğitimde yaşanan aksaklıklar, eğitim sonrası sahada yapılması planlananlar ve gelecekteki eğitimlere yönelik beklentiler alt temalarının olduğu görülmektedir. İzleyen bölümde bu alt temalar bağlamında bulgular sunulmuştur.

Eğitimin Katkıları Alt Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının almış oldukları kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitiminin katkılarına yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4*Eğitimin Katkıları Alt Temasına İlişkin Bulgular*

Alt Tema	Kod
Eğitimin Katkıları	Bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlama
	Öğretimsel uyarlamaları öğrenme
	Kaynaştırma konusunda kaygının azalması
	Kaynaştırma konusunda özgüvenin artması
	Yeni araştırmacılarla tanışma
	İş birliğinin önemini kavrama
	Materyal hazırlamayı öğrenme
	Web 2.0 araçlarını öğrenme
	Yeni arkadaşlıklar edinme
	Yardım yollarını öğrenme
	Özel gereksinimlilere yönelik olumlu bakış açısı kazanma
	Özel gereksinimlilere yönelik farkındalık kazanma
	Kaynaştırma sürecine yönelik bilgi edinme
	Braille öğrenme isteği

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının almış oldukları kaynaştırmaya ilişkin yeterli eğitiminin katkılarına yönelik görüşlerinin bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlama, öğretimsel uyarlamaları öğrenme, kaynaştırma konusunda kaygının azalması ve özgüvenin artması, yeni araştırmacılarla tanışma, iş birliğinin önemini kavrama, materyal hazırlamayı öğrenme, web 2.0 araçlarını öğrenme, yeni arkadaşlıklar edinme, yardım yollarını öğrenme, özel gereksinimlilere yönelik olumlu bakış açısı kazanma, özel gereksinimlilere yönelik farkındalık kazanma, kaynaştırma sürecine yönelik bilgi edinme ve braille öğrenme isteği olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kaynaştırma sürecine yönelik bilgi edinmeyle ilgili K10 “*Bu proje eğitimi ile özel gereksinimli bireylerin tanı konma süreci, bu bireylerle nasıl iletişime geçmemiz gerektiği, nasıl materyal hazırlamamız gerektiği ve nasıl iş birliği içerisinde olmamız gerektiği hakkında bilgilendirilmemiz en büyük kazancımızdı.*” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Özel gereksinimlilere yönelik farkındalık kazanmayla ilgili K1 “*“Şöyle söyleyeyim mesela ben dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğundan dolayı iki yıl ilaç kullanmış bir öğrenciyim. Ama ben okul hayatımda birinci sınıftan beri yaramaz öğrenci olarak adlandırılmıştım. Her ayağa kalktığımda öğretmenim azarlar, sınıf düzenini bozmaktan ve arkadaşlarımdan dikkatlerini dağıtmamdan dolayı veyahut oyunlarda mesela sırada bekleyemem ve sürekli önde olmak isteğimden dolayı uyumsuzluk yaşırdım. Fakat bu eğitim sayesinde aslında benim öğretmenler tarafından fark edilmeyişim bana bir yardımın dokunulması fakat benim bu eğitim sayesinde benim kendi öğrencilerime daha dikkatli olacağımı ve farkındalık kazandığımı söylemek isterim.*” şeklinde görüş bildirmiştir. Özel

gereksinimlilere yönelik olumlu bakış açısı kazanmayla ilgili K12 “*Ben de biraz kaynaştırma öğrencilerinin evet olması gerektiğini düşünüyordum fakat böyle ders zamanından çok alır mı, varlığı diğer öğrencileri etkiler mi? Bununla ilgili çok fazla soru işaretim vardı. Desteklememe rağmen bilgi eksikliğinden kaynaklı olarak ne yapacağımı bilemiyordum...*” görüşlerini ifade etmiştir.

Eğitimde Yaşanan Aksaklıklar Alt Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının almış oldukları kaynaştırmaya ilişkin yeterli eğitiminde yaşanan aksaklıklara yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Eğitimde Yaşanan Aksaklıklar Alt Temasına İlişkin Bulgular

Alt Tema	Kod
Eğitimde Yaşanan Aksaklıklar	Alt yapı sorunları
	Eğitimdeki bazı içeriklerin aktarılmaması
	Gruplar arası etkileşimin az olması
	Eğitimin yoğun olması

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının almış oldukları kaynaştırmaya ilişkin yeterli eğitiminde yaşanan aksaklıklara yönelik görüşlerinin alt yapı sorunları, eğitimdeki bazı içeriklerin aktarılmaması, gruplar arası etkileşimin az olması ve eğitimin içeriğinin yoğun olması şeklinde olduğu görülmektedir. Buna göre eğitimin yoğun olmasıyla ilgili K8 görüşlerini “*Olumsuz demeyelim ama geliştirilebilir diyebiliriz. Otuz saat olması her gün on saat olması biraz yorucu geldi.*” şeklinde ifade etmiştir. Gruplar arası etkileşimin az olmasıyla ilgili K14 görüşlerini “*Onları (Kastamonu dışından gelen öğrenciler) ayrı sınıfa bizi ayrı sınıfa koyduğunuz için...Bence kaynaştırmaya ilk bizden başlanmalıydı*” şeklinde belirtmiştir. Son olarak alt yapı sorunlarıyla ilgili olarak K12 “*Tek sıkıntı olarak gördüğüm şey fakültenin internetinin yetersiz olduğu, çoğu konuyu aksattı aslında çünkü dışarıdan gelen misafir hocalarımızın aslında dersi biraz daha geç işlemesine sebep oldu.*” şeklinde görüşlerini bildirmiştir.

Eğitim Sonrası Sahada Yapılması Planlananlar Alt Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının almış oldukları kaynaştırmaya ilişkin yeterli eğitimi sonrasında sahada yapmayı planladıklarına yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6*Eğitim Sonrası Sahada Yapılması Planlananlar Alt Temasına İlişkin Bulgular*

Alt Tema	Kod
Eğitim Sonrası Sahada Yapılması Planlananlar	Topluma kazandırmaya çalışma
	Danışmanlık alma
	Yasal haklar konusunda bilgilendirme
	Öğretimsel uyarlamaları gerçekleştirme
	Aile ile iş birliği yapma
	Akran farkındalığını sağlama
	Yetersizliğe özgü stratejiler uygulama
	Okuldaki paydaşların farkındalığını sağlama
	İhtiyaç analizi yapma
	Etkinlikler planlama
	Özel gereksinimli öğrenciye yönelik olumlu tutum sergileme
	Özel gereksinimli öğrencinin sosyal kabulünü sağlama

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının almış oldukları kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitimi sonrasında sahada yapmayı planladıklarına yönelik görüşlerinin özel gereksinimli öğrenciyi topluma kazandırmaya çalışma, gerekli konularda danışmanlık alma, paydaşları yasal haklar konusunda bilgilendirme, sınıf içerisinde öğretimsel uyarlamaları gerçekleştirme, aile ile iş birliği yapma, akran farkındalığını sağlama, yetersizliğe özgü stratejiler uygulama, okuldaki paydaşların farkındalık kazanmasını sağlama, gerekli konularda ihtiyaç analizi yapma, etkinlikler planlama, özel gereksinimli öğrenciye yönelik olumlu tutum sergileme ve özel gereksinimli öğrencinin sosyal kabulünü sağlama olduğu görülmektedir. Öğretimsel uyarlamaları gerçekleştirme ile ilgili K3 görüşünü *“Mesela işte kapsayıcı... Evrensel tasarım bizim sınıfımızın adı oydu. İlk gittiğim gün bakmıştım. Hem işitme hem görme yetersizliği olan bireye hepsini kapsayacak çok güzel materyaller var. En başta bunları tasarlayabilirim mesela. Hem de çok ekonomik açıdan zorlayacak şeyler değil. Mesela öğrenme güçlüğü olan öğrenciler için WEB 2.0 araçları bunları yapabiliriz. Bugün Ali Hoca Scratch’ten bahsetti. Onu kullanabiliriz. Yani materyal tasarlama açısından çok iyi olabilir. Onun dışında genel olarak öğrendiğimiz U düzeni yapma, en öne oturtma artık bunları biliyoruz. Bunları zaten uygulamaya geçiririz.”* şeklinde belirtmiştir. Akran farkındalığını sağlama ile ilgili K4 ise görüşünü *“Diğer öğrencilerdeki farkındalığı da arttıracak çalışmalar özellikle öğrenci sınıfta yokken bu çalışmalarını yapardım.”* olarak açıklamıştır. Danışmanlık alma ve okuldaki paydaşların farkındalığını sağlama ile ilgili K2 *“Okul başlamadan önce yani sınıf öğretmenlerine, tüm öğretmenlere, okuldaki idarecilere bu konuda farkındalık*

düzeylerini arttırmaya yönelik sunular, etkinlikler yaptırılabilir. Hani alanında uzaman kişiler de çağrılabilir özel eğitim alanında.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Gelecekteki Eğitime Yönelik Beklentiler Alt Temasına İlişkin Bulgular

Öğretmen adaylarının gelecekte kaynaştırmaya ilişkin düzenlenecek olan eğitime yönelik görüşlerine ait bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Gelecekteki Eğitime Yönelik Beklentiler Alt Temasına İlişkin Bulgular

Alt Tema	Kod
Gelecekteki Eğitime Yönelik Beklentiler	Atölyelere daha fazla zaman ayrılması Gün sayısının arttırılması Özel gereksinimli öğrencilerin gözlemlenebilmesi

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının gelecekte kaynaştırmaya ilişkin düzenlenecek olan eğitime yönelik görüşlerinin atölyelere fazla zaman ayrılması, gün sayısının arttırılması ve özel gereksinimli öğrencilerin gözlemlenebilmesi olanağının sunulması olduğu görülmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin gözlemlenebilmesine yönelik K6 “...yetersizliğe sahip öğrencilerle birebir yüz yüze gelerek ya da onların olduğu bir ortama gidip bir gözlem süreci gerçekleştirsek en azından edindiğimiz teorik bilgilerin uygulamalı olarak da gözleme deneyimi elde etmiş oluruz. Bu süreçte daha da pekişeceğini düşünüyorum ben bu şekilde olursa...” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Gün sayısının arttırılmasıyla ilgili K3 görüşünü “...mümkünse şayet proje süresinin uzatılmasını, günlük 10 saatlere varan ders değil de mesela günlük beşer altısaat ders olabilir. Günlük ders saatini %50 indirebiliriz. Bunu 3 günde 30 saat değil de ne bileyim 10 günde 50 saat şeklinde ayarlayabiliriz belki.” şeklinde ifade etmiştir. Son olarak atölyelere daha fazla zaman ayrılmasıyla ilgili K1 “atölye çalışmalarına biraz daha fazla zaman ayrılması gerektiğini yani pratik kısımlara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada farklı branşlardaki öğretmenlik programlarına devam eden öğretmen adaylarının “İyi Bir Kaynaştırma İyi Bir Uygulayıcı İster” projesi kapsamında sunulan kaynaştırmaya ilişkin yeterlik eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırma sonucunda bir ana tema ve dört alt temaya ulaşılmıştır. Bu alt temalar, kaynaştırma yeterlik eğitimi teması altında eğitimin katkıları, eğitimde yaşanan aksaklıklar, eğitim sonrası sahada yapılması planlananlar ve gelecekteki eğitimlere yönelik beklentiler alt temalarıdır.

Çalışma sonucunda katılımcıların, yeterlik eğitimine ilişkin çoğunlukla olumlu görüş bildirdikleri ve kaynaştırmaya yönelik bakış açılarında olumlu yönde bir değişim olduğu görülmektedir. Bu değişimin yanı sıra Ayrıca öğretmen adayları özel gereksinimi olan bireylere yönelik farkındalıklarının ve onlarla çalışmaya yönelik özgüvenlerinin arttığını, bilgi edindiklerini, ileride öğretmen olduklarında bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak düzenlemeler yapabileceklerini, materyal hazırlayabileceklerini ve öğretim ortamını uyarlayabileceklerini belirtmişlerdir.

Çalışmanın birinci araştırma sorusu bağlamında öğretmen adayları, kaygı düzeylerinin azalarak özel gereksinimi olan bireylerle çalışma konusunda özgüven elde ettiklerini belirtmektedirler. Özel eğitim kapsamında gerekli eğitim süreçlerinden geçmeyen öğretmenler/öğretmen adayları kaygı yaşayabilmektedir. Bu durum bilinmeyene yönelik duyulan korkuyu ve öğrencilerinin sosyal, eğitsel gereksinimlerini karşılayamamaktan duyulan tedirginliği yansıtmaktadır (McLaughlin & Lewis 2005). Bu tedirginliği özgüvene dönüştürmek için öğretmen adaylarının kaynaştırmaya yönelik bilgi düzeylerinin artırılması gerekliliği bu çalışmada ortaya koyulmuştur. Alanyazında, özel eğitimle ilgili sunulan eğitimlerin benzer şekilde öğretmen ve öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini azalttığı ve özgüven gelişimine katkı sağladığı görülmektedir (Dolapçı & Demirbaş, 2016; Kormos & Nijakowska, 2017; Romero-Contreras vd., 2012; Sharma vd., 2006; Sharma, 2012; Stella, Forlin & Lan 2007; Şenol & Can, 2020). Dolayısıyla öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik kaygılarının azalmasını ve özgüvenlerinin artmasını sağlamak amacıyla kaynaştırmaya ilişkin verilecek yeterlik eğitimlerinin artırılması ve üniversitelerde verilen kaynaştırmaya ilişkin derslerin içeriğinin genişletilmesi önerilebilir.

Öğretmen adaylarının almış oldukları eğitimin katkılarına ilişkin ifade ettikleri bir diğer önemli nokta ise BEP'e yönelik farkındalıklarının ve bilgilerinin artmasıdır. Mertoğlu ve diğerlerinin (2020) çalışmasında fen bilgisi öğretmen adaylarının BEP hazırlamaya ilişkin bilgilerinin yeterli olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama konusunda sistematik bir süreç izlemediği, bilgi eksikliklerinin bulunduğu ve gerekli önemi vermediği yapılan çalışmalarda sıkça yer almaktadır (Burunsuz & İnce, 2020; Hacısalihoğlu-Karadeniz vd., 2015; Güteryüz, 2014; Sadioğlu vd., 2013). Bu noktada bu çalışma kapsamında farklı branşlardaki öğretmen adaylarına kaynaştırma eğitiminin temel bileşenlerinden olan BEP hakkında eğitim sunulmasının, gelecek süreçlerde BEP hazırlamayla ilgili yol gösterici olabileceği söylenebilir. Ayrıca, eğitimin öğretmen adaylarına özel gereksinimi olan bireylere yönelik olumlu bakış açısı kazandırdığı sonucuna varılmıştır. Benzer şekilde, Türkoğlu'nun (2007) yapmış olduğu çalışmada kaynaştırmaya yönelik olumsuz bakış açısına sahip olan öğretmenlere sunulan eğitimin ardından bakış açılarında olumlu yönde bir değişimin olduğu görülmüştür. Aynı doğrultuda Ajuwon ve diğerleri (2012) tarafından yapılan çalışmada üniversitelerin özel gereksinimi olan öğrencilerin eğitimi ile ilgili donanımlı bireyler yetiştirme yükümlülüğü bulunduğu ve öğrencilik sürecinde alınan özel eğitime yönelik derslerin bakış açısını olumlu bir şekilde etkilediği ortaya koyulmuştur. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi alan öğrencilere yönelik bakış açılarının özellikle öğrencilik dönemlerinde şekillendiği söylenilebilir (Jordan vd., 2009). Dolayısıyla öğretmenlerin gerekli olan bakış açısını, bilgiyi ve donanımı öğrencilik dönemlerinde kazanmaları oldukça önemlidir. Yapılan çalışmalar öğrencilik dönemlerinde özel gereksinimi olan bireylere yönelik alınan derslerin gerekliliğini ortaya koymaktadır (Combs, Elliott & Whipple, 2010; Lee vd., 2015; Mertoğlu vd., 2020; Orel, Töret & Zerey, 2004; Thaver & Lim, 2014). Buradan hareketle öğretmenlik programlarında özel eğitim ve kaynaştırmaya ilişkin derslerin artırılması önerilebilir.

Çalışmanın ikinci araştırma sorusundan hareketle eğitim sürecinde yaşanan aksaklıklar alt yapı sorunları, eğitimdeki bazı içeriklerin aktarılamaması, gruplar arası etkileşimin az olması ve eğitimin yoğun olması şeklinde ifade edilmiştir. Benzer şekilde Kil, Özkan ve Aykaç'ın (2021) yapmış olduğu çalışma sonucunda ön plana çıkan yükseköğretim sorunlarından birisi de kaynak ve altyapı yetersizliğidir. Dolayısıyla üniversitelerin yeterli bina, teknolojik donanım, araç-gereç olanakları ve nitelikli öğretim elemanı girdilerinin güçlü bir şekilde yapılandırılması için sağlam tedbirlerin alınmasının gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Bu noktada gelecek çalışmalarda alt yapı sorunlarının üniversitenin bilgi işlem birimlerinden destek alınarak aşılabilmesi ve öğretmen

adaylarına sunulan eğitimin yoğunluğunun gün sayısı artırılarak hafifletilebileceği düşünülmektedir. Eğitim sürecinde bir diğer öne çıkan aksaklık ise gruplar arası etkileşimin sınırlı kalmasıdır. Onyema (2020) çalışmasında öğretmenlerin birbirleriyle deneyimlerini paylaşımlarının öğretmen gelişimine ve eğitim sürecine katkı sunabileceğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla farklı branşların bir arada bulunması ile farklı disiplinler arasındaki etkileşimin desteklenmesi gelecekte düzenlenecek benzer eğitimler için önerilmektedir.

Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu bağlamında öğretmen adaylarının almış oldukları eğitim sonrası sahada yapmayı planladıklarıyla ilgili kaynaştırma öğrencilerinin sosyal kabullerini destekleme ve öğretimsel uyarlamaları gerçekleştirme noktaları ön plana çıkmaktadır. Özel gereksinimi olan öğrencilerin sınıfla bütünleşmelerini destekleme ve sınıftaki akranları ile köprü kurma noktasında öğretmenler kritik bir öneme sahiptir (Tuhan, 2007; Yell, 1995). Öğretmenlerin, özel gereksinimi olan öğrencinin kendi hızında ve akranlarıyla aynı ortamda öğrenmesini sağlayabilmesi için öğretimsel açıdan gerekli uyarlamalar yapması gerekmektedir (Uslu & Çoruhlu, 2012). Ayrıca özel gereksinimi olan öğrenciye yönelik öğretimsel uyarlamalar gerçekleştirme fırsat eşitliğinin sağlanması açısından önem arz etmektedir (Akalin, 2015). Ancak literatür incelendiğinde bilgi eksikliğinden kaynaklı olarak öğretmenlerin öğretimsel uyarlamalar yapma konusunda problemler yaşadığı görülmektedir (Aydın & Tuğluk, 2020; Önder, 2008; Üçler & Yıkılmış, 2021; Vlachou vd., 2009; Vural & Yıkılmış, 2008). Dolayısıyla bu çalışmada, öğretmen adaylarına atandıkları kurumlarda sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerine yönelik hangi uyarlamaları yapmaları gerektiği ve sınıftaki bütünleştirici sınıf iklimini nasıl sağlamaları gerektiğine yönelik uygulamalı eğitimlerin ve atölyelerin sunulmasının gerekliliği ortaya koyulmuştur.

Çalışmanın son araştırma sorusu bağlamında ise öğretmen adayları, gelecekte kaynaştırmaya ilişkin düzenlenecek olan eğitimlere yönelik atölyelere daha fazla zaman ayrılması, gün sayısının artırılması ve özel gereksinimi olan öğrencileri gözlemlene fırsatının sağlanması şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Bu nedenle gelecekte düzenlenecek eğitimlerde bu öneriler dikkate alınabilir. Öğretmenlik becerilerinin gelişimi pratik yapmaya bağlı olduğundan öğretmen adaylarına sistematik olarak sunulan teorik atölyelerin ardından öğrencilerle pratik yapma fırsatının sağlanması oldukça önemlidir. Benzer şekilde Geç (2020) çalışmasında, üniversitelerde özel eğitim ve kaynaştırmaya ilişkin verilen teorik ve pratik derslerin sürelerinin artırılması ve

öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Ayrıca öğretmen yetiştirme programlarındaki kaynaştırma eğitime yönelik derslerin de uygulama ve teorik bağlamında yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Akalin vd., 2014; Sönmez vd., 2019). Bu noktada gelecekte kaynaştırma sürecine ilişkin sunulacak eğitimlerde güncellemeler yapılmasına gereksinimin olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Ajuwon, P. M., Lechtenberger, D., Griffin-Shirley, N., Sokolosky, S., Zhou, L., & Mullins, F. E. (2012). General education pre-service teachers' perceptions of including students with disabilities in their classrooms. *International Journal of Special Education*, 27(3), 100-107.
- Akalın, S. (2015). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri ve gereksinimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(3), 215-236.
- Akalın, S., Demir, Ş., Sucuoğlu, B., Bakkaloğlu, H., & İşcen, F. (2014). The needs of inclusive preschool teachers about inclusive practices. *Eurasian Journal of Educational Research*, 14, 39-60.
- Aydın, D. & Tuğluk, M. N. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde öğretimsel uyarlamalara yer verme düzeylerinin belirlenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 47, 423-433.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Batu, S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(4), 35-45.
- Berry, R. A. (2011). Voices of experience: General education teachers on teaching students with disabilities. *International Journal of Inclusive Education*, 15(6), 627-648.
- Blecker, N. S., & Boakes, N. J. (2010). Creating a learning environment for all children: Are teachers able and willing? *International Journal of Inclusive Education*, 14, 435-447.
- Bradshaw, L., & Mundia, L. (2006). Attitudes and concerns about inclusive education: Bruneian in-service and preservice teachers. *International Journal of Special Education*, 21(1), 35-41.
- Brady, K., & Woolfson, L. (2008). What teacher factors influence their attributions for children's difficulties in learning? *British Journal of Educational Psychology*, 78(4), 527-544.
- Burunsuz, E., & İnce, M. (2020). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 530-544.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal Kitabevi.

- Combs, S., Elliott, S., & Whipple, K. (2010). Elementary physical education teachers' attitudes towards the inclusion of children with special needs: A qualitative investigation. *International Journal of Special Education*, 25(1), 114-125.
- Demir, M. K., & Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Deniz, E., & Çoban, A. (2019). Kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 70(18), 734-761.
- Diken, İ. H., & Batu, S. (2021). Kaynaştırmaya giriş. İ. H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* (ss. 2-28). Pegem Akademi.
- Dolapçı, S., & Yıldız Demirtaş, V. (2016). Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ve kaynaştırma eğitimine bakış açıları. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 141-160.
- Erdoğan, F. K., & Baş, S. (2018). Özel gereksinimli birey farkındalığının 4-6 yaş çocuklarına kazandırılması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(1), 101-114.
- Eripek, S. (2007). Özel eğitim ve kaynaştırma uygulamaları. S. Eripek (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* (ss. 1-21). Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları.
- Garnett, J. (1988). Support teaching: Taking a closer look. *British Journal of Special Education*, 15(1), 15-18.
- Geç, H. E. (2020). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere uygulanan erken çocukluk döneminde özel eğitim programının etkililiği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Gözün, Ö., & Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen adaylarının kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişimindeki etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 65-77.
- Güleryüz, B. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.
- Güleryüz, B., & Özdemir, M. (2015). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 53-64.
- Hacısalıhoğlu-Karadeniz, M., Akar, Ü., & Şen, H. (2015). Kaynaştırma eğitimi süreci: Sınıf içi matematik uygulamaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 207, 169-188.
- Hemmings, B., & Woodcock, S. (2011). Preservice teachers' views of inclusive education: A content analysis. *Australasian Journal of Special Education*, 35(2), 103-116.

- Jordan, A., Schwartz, E., & McGhie-Richmond, D. (2009). Preparing teachers for inclusive classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535-542.
- Kalambouka, A., Farrell, P., Dyson, A., & Kaplan, I. (2007). The impact of placing pupils with special educational needs in mainstream schools on the achievement of their peers. *Educational Research*, 49(4), 365-382.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-19.
- Kargın, T. (2006). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 25-72.
- Kargın, T. (2013). Okul öncesinde öğretimin bireyselleştirilmesi ve öğretimsel uyarlamalar. B. Sucuoğlu & H. Bakkaloğlu (Eds.), *Okul öncesinde kaynaştırma içinde* (ss. 141-189). Kök Yayıncılık.
- Kil, G., Özkan, M. A., & Aykaç, N. (2021). Yükseköğretimde yaşanan sorunların değerlendirilmesi: Bir meta-sentez çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (59), 85-109.
- Killoran, I., Woronko, D., & Zaretsky, H. (2014). Exploring preservice teachers' attitudes towards inclusion. *International Journal of Inclusive Education*, 18(4), 427-442.
- Kormos, J., & Nijakowska, J. (2017). Inclusive practices in teaching students with dyslexia: Second language teachers' concerns, attitudes and self-efficacy beliefs on a massive open online learning course. *Teaching and Teacher Education*, 68, 30-41.
- Lee, F. L. M., Yeung, A. S., Tracey, D., & Barker, K. (2015). Inclusion of children with special needs in early childhood education: What teacher characteristics matter. *Topics in Early Childhood Special Education*, 35(2), 79-88.
- Liakopoulou, M. (2011). The professional competence of teachers: Which qualities, attitudes, skills and knowledge contribute to a teacher's effectiveness. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1, 66-78.
- Mag, A. G., Sinfield, S., & Burns, T. (2017). The benefits of inclusive education: New challenges for university teachers. *MATEC Web of Conferences*, 121, 1-7.
- Mangal, S. K., & Mangal, S. (2019). *Creating an inclusive school*. Rajkamal Electric Press.
- Martinez, R. S. (2003). Impact of a graduate class on attitudes toward inclusion, perceived teaching efficacy, and knowledge about adapting instruction for children with disabilities in inclusive settings. *Teacher Development*, 7(3), 473-494.
- McLoughlin, J., & Lewis, R. (2005). *Assessing students with special needs*. Merrill/Pearson Education.

- Mertoğlu, H., Sarı, O. T., Pasmaz, A., & Balçın, M. D. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamaları yeterlikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51(51), 131-154.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed.). Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2023-2024*. https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=629
- Molina-Roldán, S., Marauri, J., Aubert, A., & Flecha, R. (2021). How inclusive interactive learning environments benefit students without special needs. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-12.
- Monsen, J. J., Ewing, D. L., & Kwoka, M. (2014). Teachers' attitudes towards inclusion, perceived adequacy of support and classroom learning environment. *Learning Environments Research*, 17(1), 113-126.
- Odden, K. A. (2015). *Secondary social studies teachers' perceptions of special education*. [Unpublished Doctorate Thesis]. University Of North Dakota.
- Odluyurt, S., & Batu, S. (2013). Kaynaştırmanın başarısını etkileyen faktörler. S. Batu, A. Çolak & S. Odluyurt (Eds.), *Özel gereksinimli çocukların kaynaştırılması* içinde (ss. 25-37). Vize Yayıncılık.
- Odom, S. L. (2016). The role of theory in early childhood special education and a early intervention. In B. Reichow, B. A. Boyd, E. E. Barton, & S. L. Odom (Eds.), *Handbook of Early Childhood* (ss. 21-36). Springer International Publishing.
- Onyema, E. M. (2020). Integration of emerging technologies in teaching and learning process in Nigeria: The challenges. *Central Asian Journal of Mathematical Theory and Computer Sciences* 1(1), 35-39.
- Önder, M. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin zihin engelli kaynaştırma öğrencileri için sınıf içinde yaptıkları öğretimsel uyarlamaların belirlenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Özokçu, O. (2018). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 418-433.
- Rief, S. F., & Heimburge, J. A. (2007). *How to reach and teach all children through balanced literacy*. John Wiley & Sons.
- Romero-Contreras, S., Garcia-Cedillo, I., Forlin, C., & Lomelí-Hernández, K. A. (2013). Preparing teachers for inclusion in Mexico: How effective is this process? *Journal of Education for Teaching*, 39(5), 509-522.

- Sadioğlu, Ö., Bilgin, A., Batu, S., & Oksal, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin kaynaşturmaya ilişkin sorunları, beklentileri ve önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1743-1765.
- Saloviita, T. (2020). Attitudes of teachers towards inclusive education in Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64(2), 270-282.
- Sharma, U. (2012). Changing pre-service teachers' beliefs to teach in inclusive classrooms in Victoria Australia. *Australian Journal of Teacher Education*, 37(10), 53-66.
- Sharma, U., Forlin, C., Loreman, T., & Earle, C. (2006). Pre-service teachers' attitudes, concerns and sentiments about inclusive education: An international comparison of novice pre-service teachers. *International Journal of Special Education*, 21, 80-93.
- Sönmez, N., Alptekin, S., & Bıçak, B. (2019). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterliliklerini artırmaya yönelik geliştirilen hizmet içi eğitim programının etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 439-456.
- Stella, C. S. C., C. Forlin, & A. M. Lan. (2007). The influence of an inclusive education course on attitude change of pre-service secondary teachers in Hong Kong. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 35(2), 161-179.
- Sucuoğlu, B., & Kargın, T. (2010). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları*. Kök Yayıncılık.
- Şenol, F. B., & Can, M. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaştırma uygulamalarına yönelik yeterliklerinin incelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 3(6), 1-12.
- Thaver, T., & Lim, L. (2014). Attitudes of pre-service mainstream teachers in Singapore towards people with disabilities and inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 18(10), 1038-1052.
- Tsakiridou, H., & Polyzopoulou, K. (2014). Greek teachers' attitudes toward the inclusion of students with special educational needs. *American Journal of Educational Research*, 2(4), 208-218.
- Turhan, C. (2007). *Kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okuluna devam eden normal gelişim gösteren öğrencilerin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşleri* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Türkoğlu, Y. K. (2007). *İlköğretim okulu öğretmenleriyle gerçekleştirilen bilgilendirme çalışmalarının öncesi ve sonrasında öğretmenlerin kaynaşturmaya ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Uslu, Y., & Çoruhlu, E. (2012). *Kaynaştırma eğitiminde öğretimsel düzenlemeler*. EPAMAT Matbaacılık.

- Üçler, A. M., & Yıkılmış, A. (2021). Kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamalarına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1023-1043.
- Vaz, S., Wilson, N., Falkmer, M., Sim, A., Scott, M., Cordier, R., & Falkmer, T. (2015). Factors associated with primary school teachers' attitudes towards the inclusion of students with disabilities. *PloS One*, 10(8), 1-12.
- Vlachou, A., Didaskalou, E., & Voudouri, E. (2009). Mainstream teachers' instructional adaptations: Implications for inclusive responses. *Revista de Educacion*, 349, 179-201.
- Vural, M. & Yıkılmış, A. (2008). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 141-159.
- Wang, Y., Mu, G. M., Wang, Z., Deng, M., Cheng, L., & Wang, H. (2015). Multidimensional classroom support to inclusive education teachers in Beijing, China. *International Journal of Disability, Development and Education*, 62(6), 644-659.
- Yell, M. L. (1995). Least restrictive environment, inclusion, and students with disabilities: A legal analysis. *The Journal of Special Education*, 28(4), 389-404.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Young, S. C. L. S. (2018). *The effect of teacher attitude on the progress of autism spectrum disorder (ASD) students in the general education population* [Unpublished Doctorate Thesis]. Union University.

Extended Abstract

Purpose

This study aims to examine the opinions of pre-service teachers about the 30-hour competency training given within the scope of the TUBITAK-supported project (No: 1129B372200966) to increase the competence of pre-service teachers who are likely to work in a mainstreaming environment. In line with the determined purpose, answers to the following questions were sought:

1. What are pre-service teachers' opinions about the contributions of mainstreaming competency training?
2. What are pre-service teachers' opinions about the problems experienced in mainstreaming competency training?
3. What are pre-service teachers' opinions about what will be done after mainstreaming competency training?
4. What are pre-service teachers' opinions about the training on mainstreaming in the future?

Method

Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in this study. While determining the participants in the study, a criterion sampling technique was adopted, and it was decided to include the participants in the study if they met the criteria. The criterion that participants volunteered for the study and participated in the mainstreaming competency training given within the scope of the relevant project were determined as criteria. The data were collected through a semi-structured interview form consisting of two parts. The first part of the interview form included demographic information such as gender, grade level, university, and program information of the participants. The second part asks questions about the participants' opinions about the mainstreaming competency training they received. The interviews with the participants lasted an average of 15 minutes. The data obtained from the research were analyzed through content analysis. When the coding was completed, two researchers independently coded the data of four participants, and the inter-coder reliability coefficient was calculated. Miles and Huberman's formula was used to calculate the percentage of inter-coder reliability, and the result was 90%. A common decision

was reached by exchanging views on different coding between the coders, and a consensus was reached.

Results

As a result of the analysis of the research data, it is seen that under the main theme of mainstreaming competency training, there are sub-themes of the contributions of the training, the problems experienced in training, what is planned to be done in the field after the training, and expectations for future training.

The pre-service teachers' contributions to the contributions of the mainstreaming competency training they received were individualized education program preparation, learning instructional adaptations, decreased anxiety about mainstreaming, increased self-confidence about mainstreaming, meeting new researchers, understanding the importance of cooperation, learning to prepare materials, learning web 2.0 tools, making new friends, learning ways to help, gaining a positive perspective on special needs, gaining awareness about special needs, gaining information about the mainstreaming process, and learning braille.

The pre-service teachers' expressed their opinions about the problems experienced in the mainstreaming competency training they received, such as infrastructure problems, not transferring some of the content in the training, low interaction between groups, and the intensive training content.

The pre-service teachers reported that they planned to work in the field after the mainstreaming competency training they received as trying to integrate students with special needs into society, receiving consultancy on necessary issues, informing stakeholders about legal rights, making instructional adaptations in the classroom, cooperating with the family, ensuring peer awareness, applying disability-specific strategies, ensuring that stakeholders in the school gain awareness, conducting needs analysis on necessary issues, planning activities, exhibiting a positive attitude towards the student with special needs and ensuring social acceptance of the student with special needs.

Finally, pre-service teachers suggested that more time should be allocated for workshops, the number of days should be increased, and students with special needs should be allowed to be observed in future trainings on mainstreaming.

Conclusion & Recommendation

As a result of the research, one main theme and four sub-themes were reached. These are the contributions of the training, the problems experienced in the training, what is planned to be done in the field after the training, and expectations for future training under the theme of competence for mainstreaming. Within the scope of the research, it was concluded that the participants mainly reported positive opinions about the training offered and that a positive change occurred in their perspectives toward mainstreaming. In addition, pre-service teachers stated that their awareness and self-confidence toward individuals with special needs increased, and they gained knowledge. When they become teachers in the future, they will be able to organize strategies, prepare materials, and adapt to the classroom environment by considering individual differences. Some suggestions were made as a result of the research:

- In future studies, infrastructure problems can be overcome with the support of the university's IT units. The intensity of the education offered to pre-service teachers can be alleviated by increasing the number of days.
- Supporting the interaction between different disciplines with the coexistence of various teaching programs is recommended for future studies.
- It is suggested that practical training and workshops should be offered in the institutions where pre-service teachers are assigned, as well as the adaptations they should make for inclusive students in their classrooms and how they should provide an integrative classroom climate at the school.

ETİK BEYAN: “Kaynaştırmaya İlişkin Sunulan Yeterlik Eğitimine Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri: İyi Bir Kaynaştırma İyi Bir Uygulayıcı İster Projesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 22.06.2022 tarih ve 21 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde “Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun” hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim.